

דף קי.

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן פה סעיף א

א. ראובן הוציא שטר חוב על שמעון, ושמעון הוציא מנגד שטר שראובן מכר לו שדהו אחר שהגיע זמן הפרעון של שטר ראובן, ועל פיו טוען שמעון אילו הייתי חייב לך היה לך ליפרע ממני, ולא למכור לי את שדך^ז. אם הוא במקום שנוהגים^ק שמי שקונה שדה נותן מעות ואח"כ כותבין לו שטר טענתו טענה, שלא היה לו לכתוב שטר המכירה אחר שקיבל המעות ונאמן שמעון הלוח לומר פרעתי ושובר היה לי ואבד, ואפי' יש נאמנות^ר בשטר.

ב. אבל אם שמעון טוען לראובן מזוייף השטר, יש מי שאומר שאינו נאמן כיון שהשטר מקויים, וי"א שהוא נאמן^ש, ואם עדיין לא הגיע זמן^ת שטרו של ראובן אין טענתו של שמעון טענה בכל ענין. ואם הוא

צ. טור ממשנה כתובות ק"י, ורמב"ם פכ"ד הלכה י"א ממלוה ולוה. ודוקא ששמעון הוציא שטר שמכר לו ראובן או בירר זה בעדים אבל טענה לבד בע"פ אינו נאמן, דראובן נאמן במיגו שלא מכרתי לך ולא קיבלתי ממך מעות. ש"ך ס"ק א'.

ק. מסקנת הגמ' שם לכו"ע, וה"ה במטלטלין שנתן מעות ואח"כ משך דטענת הלוח טענה, כ"כ לצדד בנתיבות ס"ק ו' והניח בצ"ע.

ר. שאנן סהדי שפרע לו כבר, סמ"ע ס"ק ד'. ואפי' האמינו כבי תרי אינו נאמן נגד חזקה זו דאנן סהדי שפרעו כבר אחר זמנו, שלא לכל ענין מהני הנאמנות כבי תרי כמבואר בסי' ע"א.

והוסיף הש"ך בס"ק ג' דגם אם האמינו כבי תרי היינו להכחיש עדי הפרעון, אבל להכחיש עדים שיעידו על המכירה או דבר אחר בזה לא האמינו.

ובנתיבות בחידושים ס"ק ג' כתב דזה הוי כמו הודאה, ולא מהני נאמנות לבטל הודאה ואפי' שבועה אחר הפרעון אינו צריך.

ש. וכתב הש"ך בס"ק ד' דאין מי שיחלוק בזה ויאמר נאמן נגד שטר מקויים בטענת מזוייף, ואף מה שפירש רש"י בכתובות ק"י ע"א ד"ה והלא וכ"כ הר"ן שם ר"ל שאומר שטרך איני יודע מה טיבו, שבודאי איני חייב לך ושטרך מזוייף, אבל אם טוען רק מזוייף לבד פשיטא דאינו נאמן כיון שהשטר מקויים, וגם במיגו דפרעתי אין כאן דהו"ל כמיגו במקום עדים.

ובנתיבות בחידושים כתב די"א דנאמן, דבריהם בקיום ע"י דימוי חתימות, והוא מהאו"ת ס"ק ה'. די"א במקום שצריך קיום מן התורה לא מהני ע"י דימוי ע"ש.

ת. ואם מכר ביום שנשלם זמנו לא הפסיד והוי כלאחר זמנו כ"כ באו"ת ס"ק ב'. אבל מהסמ"ע, והש"ך בס"ק ה' משמע דביום שנשלם זמנו לא מהני, כיון שלא היה יכול לכופו לפרוע לו אז ביומו.

במקום שכותבים שטר מכירה ואח"כ נותנים מעות אפי' הגיע זמן שטרו של ראובן אין טענת שמעון טענה, שראובן יאמר לו מכרתי לך השדה כדי שיהיה לי ממה לגבות * חובי שאתה חייב לי.

עין משפט ג.ד.ה.ו.ז.

ח"מ סימן פה סעיף ג.

ד. ראובן הוציא שטר על שמעון, ושמעון גם הוא הוציא על ראובן שטר מאוחר משטרו של ראובן^ב, והגיע זמן הפרעון של ראובן קודם שלוח שמעון, יכול שמעון לומר לראובן אילו הייתי חייב לך, לא היה לך ללוות ממני אלא היה לך ליפרע מחובך^ג.

הגה: ודוקא שהשטר ברור, אבל אם יש טענה על השטר כגון שיש חשש אסמכתא או כדומה, יכול לומר הייתי מתיירא^ד שא"א לי לגבות בשטרי מכח אסמכתא, ע"כ הוצרכתי ללוות ממך כי לא היה לי פנאי לדון איתך.

וי"א דלא שנא^ה במקום שכותבים שטר ונותנים המעות או ההיפך. וי"א דדוקא במקום שנותנים מעות ואח"כ כותבים שטר, טענת שמעון טענה^ו אבל במקום שכותבים שטר ואח"כ מעות כל אחד גובה חובו.

א. ומזה שלא מסר מודעה אין לומר שגמר והקנה לו, די"ל כאן יכול לומר לו, סמכתי על השטר חוב שבידי ע"כ לא מסרתי מודעה. סמ"ע ס"ק ה'. ובנתיבות כתב מה שלא מסר מודעה יכול לומר שחשש דחברא חברא אית ליה.

ב. משנה כתובות ק"י ע"א, והגיע זמן הפרעון פשוט שם בגמ' לכו"ע.

ג. הש"ך בס"ק ז' חלק על הטור והמחבר בזה, והאריך בראיות וכתב דהעולה הוא ששניים שהוציאו שטר חוב זע"ז בכל ענין זה גובה וזה גובה, וכן דעת הרי"ף, והרמב"ם והרא"ש ורש"י ובעל המאור והרמ"ה והריטב"א. ובתומים ס"ק ה' השיג עליו והעלה שהעיקר כהמחבר. ועיין נתיבות ס"ק ט' בחידושים.

ד. וזה רק במקום שכותבים שטר ואח"כ נותנים מעות, אבל אם נותנים מעות תחילה יכול שמעון לטעון היה לך לעכב המעות אחרי שקיבלתם לידך ולא היית נותן שיכתבו שטר אם אני חייב לך. נתיבות בחידושים ס"ק ח'. ועוד כתב, שהגם שהש"ך חלק על כל הדין שבכל אופן זה גובה חובו וזה גובה חובו ואין נפ"מ גם לדברי הרמ"א, מ"מ כתב שהעיקר כהרמ"א, או"ת בס"ק י"א בבאורים.

ה. טור בשם הרמ"ה, וטעמו שאומר לו היה לך לתובעני בדין, וליפרע מחובך ולא ללוות ממני, דלא ניחא ליה לאדם להיות עבד לזה לאיש מלוה, סמ"ע ס"ק ח'.

ו. טור בשם בעל התרומות בשער ל"ד ח"א ס"א. ושכן דעת הרמב"ן בחידושו בכתובות וכ"כ הרב בעל המגיד בפכ"ד ממלוה הלכה י' בשם הרמב"ן והרשב"א, וכתב ה"ה שזה

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדר" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

ה. במקום שטענתו של שמעון טענה, אין ראובן יכול לומר לויתי ממך בגלל שלך היתה עידי, ולי זיבורית, ורציתי לגבות ממך העידית, ואני אגבה אותך בחוב שלקחתי ממך הזיבורית.^א

ו. במקום שכל אחד גובה חובו, אם יש לשניהם עידי^ב, או בינונית, או זיבורית, וכן אם יש לאחד עידי או בינונית^ט ולשני זיבורית, או לאחד בינונית וזיבורית ולשני זיבורית בכל המקרים הנ"ל כל אחד עומד בשלו.^ז

אבל אם יש לאחד עידי ובינונית, ולאחד זיבורית, זה גובה וזה גובה.^כ

ז. כל הנ"ל בהגיע זמנו של שטרו של ראובן קודם שלוח משמעון, אבל אם לא הגיע הזמן^ל בכל ענין יעמוד כל אחד בשלו שאין יכול לומר

לא נזכר בהלכות ולא בדברי הרמב"ם לפי שלעולם הוא, שדרך ההלואה לכתוב השטר קודם נתינת המעות ולפיכך סתמו ז"ל. ע"כ. והלכתא ע"פ הכלל דיש ויש, כ"א בתרא. אבל במקום שכותבין שטר ואח"כ מעות וכו', דברי מרן אלו לפי ה"א בתרא. סמ"ע ס"ק י"א.

ז. הטור כתב טעם הדבר, שאפי' לא חזר ראובן ולוה ממנו היה יכול לגבות העידי שלו, ואם היה ירא שיפרע לו במעות שבידו וע"כ לוה ממנו אותם מעות, הרי יכול שמעון למשכנו ביד אחר ויפרע לו במעות, ואם לוה ממנו ראובן כדי להגבותו הזיבורית שלו אין דרך בני אדם ללוות כדי למכור נכסיהם. סמ"ע ס"ק י"א.

ח. פשוט שם בגמ' דהפוכי מטרטא למה לי, ופירש רש"י שם ד"ה "הפוכי, הנושא שני מרצופין של עור ומשאן שוה, מה יתרון לו להפוך של ימין בשל שמאל".

ט. הטעם שיכול לומר לו אני אגבה תחילה הזיבורית, ותעשה הבינונית שלי עידי ואני אח"כ אגבה אותך על חובי אותה זיבורית. סמ"ע ס"ק י"ב ואפוכי מטרטא למה לי, ע"כ כל אחד עומד בשלו.

י. היינו שאין שום אחד מפסיד שטרו, ומ"מ אם יש נפ"מ בגביה, זה גובה וזה גובה. ש"ך ס"ק ט"ז.

וכתב הב"ח שמדובר שלא היה לו עידי מעולם שאם היה לו בשעה שלוח ומכרה, צריך ליתן לו הבינונית גם אחרי שגבה הזיבורית. ש"ך ס"ק י"ד.

כ. כרב נחמן דקימ"ל כוותיה דאמר בשלו הן שמין, שהרי הבינונית תחשב לו כעידי, ומגבהו זה מן הזיבורית דממ"נ יש רווח לבעל הזיבורית בגביה זו, שאם יגבה בעל הזיבורית תחלה, יגבה הבינונית של השני, ויחזור הבינונית שגבה לעידי, וזיבורית שבידו כבר תהיה בינונית ויגבהו למלוה שלו, ואם יגבה בעל העידי ובינונית תחילה הזיבורית של השני, הרי יהיו בידו עידי ובינונית וזיבורית, וכשיבא השני לגבות ממנו יגבה כדינו מבינונית שלו, סמ"ע ס"ק י"ב.

ל. "בכל ענין". היינו בין במקום שכותבים שטר ואח"כ נותנים מעות, בין נותנים מעות ואח"כ כותבים שטר, כל אחד עומד בשלו דאין רווח, ואם יש לזה עידי ובינונית ולשני זיבורית, זה גובה וזה גובה, ש"ך ס"ק ט"ז.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

לו היה לך ליפרע מחובך שהרי עדיין לא הגיע זמנו.

ואפי' היה ביום האחרון שנשלם זמנו של שטר ראובן, ובא לשמעון ולוה ממנו אין יכול שמעון לומר לראובן אילו חייב הייתי לך למה שיעבדת עצמך בשביל יום אחד^מ, אלא זה גובה שלו בזמנו, וזה גובה שלו בזמנו.

הגה: ח. ראובן תבע^נ משמעון לשלם לו, והשיב לו שמעון הרי אתה פרעת לי השבוע, ולמה לא עכבת בחובך, וראובן אומר האמנתך, נאמן במיגו דיכול לומר לא פרעתך, או עדיין לא הגיע אז זמני^ס שאתה תפרעני.

הגה: ט. אשה שהקדישה נכסים, וצוותה שידורו בנותיה בבתים ויתנו השכירות, ואח"כ בת אחת הביאה שטר מתנה מוקדם לשטר ההקדש, ושאר היורשים אומרים אילו היה שטרך אמת, למה נתת שכירות, אם הבת נתנה אמתלא על השכירות נאמנת^ע, ואם לאו הדין עם היורשים.

ח"מ סימן פה סעיף ה

עין משפט זז.

ה יא. אפי' היתומים קטנים אין אומרים שהם יגבו מיד, והוא לא יגבה

מ. ואע"ג דעביד איניש לשלם חובו ביום שנשלם הזמן, מ"מ אינו יכול לכופו שישלם בו ביום, וא"כ הוי כלא הגיע זמנו. סמ"ע ס"ק ט"ו, ונתיבות בחידושים ס"ק י"ג.

נ. היינו בשטר, דבע"פ אע"פ שאמר לו אל תפרעני אלא בעדים, שאינו יכול לטעון פרעתי, מ"מ אינו נאמן במיגו, דמיגו להוציא לא אמריןן אלא בשטר, או"ת בנתיבות בחידושים ס"ק י"ד.

ס. במהר"א ששון הקשה איך שייך מיגו הא השטר לפנינו ונראה זמן הכתוב בו, ותירץ שבשטר אין זמן וכמו שכתב הטור בסי' מ"ג שאפי' אין זמן בשטר כשר לגבות בו מבני חורין, והש"ך בס"ק י"ט כתב עליו דלא דק אלא הפירוש כאן מה שפרעתך היה קודם זמני וזהו הפי' במיגו שלא פרעתך היינו כל מה שפרעתך היה קודם הזמן ולא פרעתך בזמנו, וא"כ לפ"ז אפי' יש זמן בשטר עדיין יש לו מיגו.

ע. עיין בסי' קמ"ב סעיף א' בהגה"ה שם.

מהם עד שיגדלו^פ, משום שתפוס בחיי אביהם^צ.

עין משפט ט.

אה"ע סימן עה סעיף א

א. בארץ ישראל ג' ארצות^ק חלוקות והן, עבר הירדן, יהודה, והגליל, כלומר האשה שנשא^ר חייבת ללכת עמו לארצו^ש ואם לאו תצא בלא כתובה ובלא תוספת דעל מנת כן כנסה^ח אף דלא פירש.

ב. באותה ארץ^א, ברשותו להוציאה מכרך לכרך, ומכפר לכפר, אך לא^ב מכפר לכרך או להיפך.

ג. לדעת ר"ת המשנה איירי מתי האשה תוכל לכופו לילך אחריה. ובכל מקום שאין לאיש היזק, ידה על העליונה והוא מחוייב לילך אחריה במדינה אחת מעיר לעיר. ואם הנישואין היו במדינתו ובעירו אינו צריך

פ. טור בשם הרמב"ן וכ"כ הר"ן מגמ' היכא דתפס תפס, וה"ה לענין שאין נזקקין לנכסי יתומים כשהם קטנים.

צ. ופירש הסמ"ע בס"ק י"ט דעיקר הטעם שאין נזקקין לנכסי יתומים קטנים משום דחיישינן דצררי אתפסיה, וזה דוקא כשבאין להוציא מהם, אבל במקום שבא להחזיק ולתפוס מה שבידו בכדי חובו שנתחייב לו אביהן בחייו כמשמעות השטר שבידו, אין מגבין את היתומים בכה"ג את שטרם.

ק. כל הישוב הוא ארץ כגון ארץ מצרים וה"ה כשחלוקים בלשונם, והוא ממשנה כתובות ק"י ע"ב.

והריב"ש כתב דבזמנינו היינו מלכות אחת ולא תלוי דוקא בלשון אחרת כ"כ בח"מ. ר. זו שיטת הרי"ף, הרמב"ם, הר"ן המ"מ הריב"ש והשו"ע, אבל הר"מ מרוטנבורג כתב דאם נישאת שם במקום שנישאת זכאית לישאר והביאו הטור ומחלק בין אירס לנשא בתוספתא, עיין בח"מ.

ש. ואם הוא מיהודה ונישאת בגליל יכול להוציאה למקומו ביהודה אף אם זה כפר, ומ"מ אם ירצה להוציאה בגליל עצמו לכפר אף שהוא גר בכפר ביהודה אינו יכול לעשות כן כ"כ הר"ן, ושם הסתפק אם יכול להוציאה בגליל למקום שוה, ועוד הסתפק שם אם הוא רוצה להניחה והיא אומרת רוצה אני במקומך דחן מקומך היה עלי, אי ידה על העליונה או שנימא כל הדין הנ"ל רק שהברירה תהיה בידו, ולא יהיה מוכרח להוציאה למקומו ועיין בח"מ.

ת. ואם התנה עמה להוציאה מגליל ליהודה, אינו יכול להוציאה מעיר לכרך או להיפך כ"כ הר"ן בפ' דייני גזרות, דיכולה היא לפרש דהתנאי היה מכרך לכרך או מכפר לכפר.

א. והיינו כששניהם היו דרים באותו מקום אם זה כפר או כרך, אבל אם הוא דר בכרך והיא בכפר או להיפך, יוצאת עמו למקומו כ"כ הר"מ. בח"מ.

ב. דבכרך מצוי הכל, אולם קשה לשבת בכרך, מר"י בר חנניא שנלמד מ"ויברכו האנשים המתנדבים לשבת בירושלים".

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

לילך אחריה אפי' למקומות שווין, וכן אם שניהם היו במדינה אחת והנישואין היו בעירו ואין המקומות שווין, אין יכולה היא לכופו להניח את עירו, מאחר והנישואין היו בעירו.

הגה: ד. ועוד לר"ת אם היה דר בעירו ולא מתדר שם, ונסע לעירה דרך מקרה ולא איתדר לו, אין יכולה להכריחו לישאר שם. וי"א דאם לא יוכל לחיות ולפרנס עצמו^ג כופין את אשתו שתלך עמו למקום שירצה.^ד ואם יש לו אשה אחרת במקום אחר^ה, השניה הולכת עמו למקום הראשונה.

דף קי:

עין משפט א. אה"ע סימן עה סעיף ב

ב. ה. כשמוציאה^ו באותה מדינה אינו יכול להוציאה מנוה יפה לנוה הרע^ז ולא מרע ליפה, וכן לא למקום שרובן עכו"ם^ח, ומוציאים בכל מקום למקום שרובו ישראל.^ט וכל זה לאחר הנישואין. אך קודם הנישואין אינו יכול להוציאה וצריך לכונסה במקומה אם לא התנה עמה, אם לא שיש לו אמתלאות וטעמים לדבריו שאז צריכה לילך אחריו.

עין משפט ב. אה"ע סימן עה סעיף א
עין לעיל דף קי. עין משפט ט

- ג. והוא מת"ה והריב"ש חולק דאין אדם יכול לכופו אשתו שתלך עמו מדחי אל דחי ובזה לא נסתפק אדם מעולם כ"כ הח"מ.
- ד. לכאורה דין זה הוא אף לר"ת, ולכן כתב זאת שוב, ועיין בח"מ שהקשה דמנין לו דהרשב"ץ מדבר לר"ת. ועיין בב"י בשם הרשב"ץ.
- ה. שנשא אותה אחרונה וקיבלה.
- ו. דהנושא אשה ממדינה אחרת לדעת השו"ע הולכת עמו אף לנוה רע וכאן איירי באותה מדינה.
- ז. שזה בודק ורש"י פי' שהחולאים באים על הגוף, ור"מ פי' אחרת.
- ח. דזה שקול כנגד כל הריעותות ואף מנוה יפה לרע. ח"מ.
- ט. והב"י הביא משו"ת הרשב"ץ שחולק, ח"מ.

עין משפט ד.

אה"ע סימן עה סעיף ג

ג. כל הנ"ל מחו"ל לחו"ל או מא"י לא"י אבל מחו"ל לא"י הכל כופין אף מנוה יפה לנוה רע, ואף ממקום שרובו ישראל למקום שרובו עכו"ם.

ג. ז. אין מוציאים מא"י אף לנוה הטוב ואף שרובו ישראל.

אה"ע סימן עה סעיף ד

ד. ח. האיש שרצה לעלות לא"י והוא אינה רוצה, תצא^כ בלא כתובה, ונצ"ב^ל אם קיימים נוטלת ואם לאו^מ אף שהוא הפסידן א"צ לשלם.^נ נגנבו או אבדו ישלם. ונ"מ שלה אם הפסידן ישלם, נגנבו או אבדו א"צ לשלם אם לא ששלח ידו.

ד. ט. האשה שאמרה לעלות לא"י והוא אינו רוצה יוציא ויתן כתובה.

י. ס הכל מעלין לא"י, וה"ה דהכל מעלין לירושלים ואין הכל מוציאים משם. וי"א מה שכופין לעלות לא"י בדאפשר בלא סכנה, ואין ליסטים.

עין משפט ה.

יו"ד סימן רסז סעיף פד

פד. ק. עבד שאמר לעלות לארץ ישראל, כופין את רבו לעלות עמו או ימכור אותו למי שעולה לארץ ישראל.

רצה האדון לצאת לחוצה לארץ אינו יכול להוציא את עבדו עד שירצה, ודין זה בכל זמן אפי' בזמן הזה שהארץ ביד עכו"ם.

י. ואף שידוע לו שמקום זה אינו בודק.

כ. ומ"מ אם הוא חזר אח"כ לחו"ל להתיישב, חייב לשלם הכתובה.

ל. שאף אם זינתה לא הפסידה בלאותיה הקיימים מכתובות ק"א ח"מ.

מ. החילוק בין נצ"ב לנ"מ בהפסידן הוא, דנצ"ב ברשות ביד עבד ע"כ לא הוה לאסיק אדעתיה לכן פטור, אבל נ"מ אין לו בהם אלא פירות לכן בהפסידן חייב, ח"מ.

נ. קשה איך פסק בנגנבו דצריך לשלם ובהפסידן א"צ לשלם, כך העיר הח"מ.

ס. והיום בזמן הזה כתב ר"ח בתוס' כתובות ק"י ע"ב דאין מצוות א"י, ולרמב"ן והרא"ש ועוד ראשונים ישנה מצוות ישוב ארץ ישראל גם בזמנה"ז וא"כ להלכה מי יכול לכפות אחרי דיש פלוגתא ועיין בפ"ת.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ו.

אה"ע סימן עה סעיף ג
עין לעיל עין משפט ד

עין משפט ז.

י"ד סימן רפז סעיף פה

פ.ה. קא. עבד שברח מחוצה לארץ לארץ ישראל אין מחזירין אותו לעבדות, ועליו נאמר "לא תסגיר עבד לאדוניו", ואומרים לרבו שיכתוב לו גט שחרור ויכתוב לו העבד שטר חוב בדמיו עד שתשיג ידו ויתן לו, ואם לא רצה האדון לשחררו מפקיעין בי"ד שעבודו מעליו וילך לו ע.

עין משפט ז.ט.

אה"ע סימן עה סעיף ד
עין לעיל עין משפט ד

עין משפט י.כ.

אה"ע סימן ק סעיף ה

ה. יד. כתב לה בכתובתה מעות סתם ולא נקב במטבע ידוע יכול לשלם לה עיקר ותוספת בפחות שבמטבעות, כיצד, נשא במקום אחד וגירש^פ במקום אחר, נותן^צ בפחות שבמטבעות לטובתו.

הגה: טו. בנצ"ב^ק הולכים אחר מקום שנשתעבד שם כמו בחוב דעלמא.^ר ובמקום שמוסיפין שלישי על מה שנותנת לו יש לו דין צ"ב ולא תוספת.

ע. אפי' אם ימצא למי ימכרונו שם לא ימכרונו לו. באר הגולה אות קע"א.

פ. אבל שלח לה גט למקום הנישואין נותן לה במקום הנישואין, כ"כ הב"י מהרשב"א, וכתב הח"מ דס"ל דגביית הכתובה במקום הגירושין הוא, ומ"מ הריב"ש כתב דיכול לגרשה ואח"כ היא תבוא אחריו, דהולכת אחרי הנתבע לגבות כתובתה ואז יתן לה הפחות, כ"כ הח"מ.

צ. ובלבד שיהיה שוויו כשיעור שתיקנו חז"ל. ח"מ.

ק. רשב"א ומהרי"ק.

ר. דתוספת הוא רק מה שמוסיף מרצונו, אבל השלישי הזה הוא מכח התקנה ולכן דינו כצ"ב, ח"מ.